Torenvalk braakballen pluizen

Gebruik bij voorkeur alleen hele braakballen en houd de resultaten per braakbal bij apart.

Gebruik voor determinatie een loep of nog beter een binoculair met een vergroting van 10x. Voer gegevens in op de digitale nestkaart en vergeet het braakbalnummer niet.

Persoonlijk vind ik Kapteijn (1999) de handigste tabel voor determinatie van kleine zoogdieren.

Noteer of er in de braakbal, dus niet aan de buitenzijde zand zit. Gebruik daarvoor drie klassen zand +, zand ++ en zand +++[1]. Noteer dit op de nestkaart bij een van de prooien van de betreffende braakbal.

Ga na of er veertjes in zitten (let op veerschachten). Meestal lukt het niet om die te determineren. Soms wel bijvoorbeeld Pimpelmees, Gele Kwik en dergelijke soorten. Weet je de vogelnaam niet, noteer dan `Vogel indet´. Aan de dikte van veerschachten is meestal wel te zien of het een kleine vogel betreft of niet. Vermeld bij opmerking zo mogelijk klein (vogel weegt <30 gram), middel (vogel weeg 30-100 gram), of groot (vogel weegt >100 gram)[2].

Ga na of er schildjes van insecten in de braakbal zitten. Het aantal insecten bepaal je met behulp van het aantal koppen en als die er niet zijn met behulp van het aantal vleugels, voor- of achterpoten gedeeld door 2. Meestal betreft kevers, heel soms een ander insect. Voer op de nestkaart ´Insect indet´ in. Bij Opmerking kun je eventueel de naam of groep van het insect zetten als je die weet. Bijvoorbeeld kever, sprinkhaan etc.

Beoordeel alle botdeeltjes en tanden. Zijn er geen botdeeltjes dan zijn er vier mogelijkheden:

1. Korte grijze, (donker)bruine haren: `Muis indet`.
2. Wat langere (donker)bruine haren: `Bruine of Zwarte Rat´ (nog toetsen). Ik meen het te kunnen zien. Ratten worden maar weinig gegeten.
3. Zwarte haren, stevige <u>viltige</u> braakbal: ´Mol`.
4. Meerkleurige lange haren: `Haas/Konijn`. Dit is een zeldzame prooi.

Er zijn wel botdeeltjes maar geen tanden of kaken, zie pagina 33 van Kapeteijn (1999).

Zitten er hele kaken tussen dan zoals je gewend bent met braakballen van uilen.

Gaat het om delen van onderkaken met tanden met driehoekige vlakjes. Onderscheid dan zo mogelijk Rosse Woelmuis, Ondergrondse Woelmuis, Aardmuis en Veldmuis. Kun je bij een van de laatste twee soorten de processus angularis (het onderste uitsteeksel van de onderkaak) niet beoordelen, houd het dan op ´Aardmuis/Veldmuis´.

- Losse tanden met driehoekige vlakjes: de hoeken zijn afgerond en er hangt een rossige zweem over de tanden: Rosse Woelmuis. Lukt vaak niet.
- De hoeken zijn niet afgerond of onduidelijk: Woelmuis indet.

[1] Zand is het gevolg van het eten van regenwormen.
[2] Paar voorbeelden Pimpelmees 11 gram, Huismus 28 gram, Spreeuw 75 gram en Merel 100 gram.

- Losse kiezen met knobbels. Probeer onderscheid te maken tussen `Bruine Rat/Zwarte Rat´ en `Muis indet´. Soms kom je op de soort.
- Wel snijtanden uit de bovenkaak maar geen kiezen, dan is met enige ervaring onderscheid mogelijk tussen (1) Dwergmuis, (2) Bruine/Zwarte Rat (3)(4) Muis indet. met in het opmerkingveld 'knaagdier'
- Losse tanden van een insecteneter. Onderscheid tussen Mol en ´Spitsmuis indet´. is vrij gemakkelijk. Als de tanden rode puntjes hebben en ze zijn "groot" dan ´Bosspitsmuis/Tweekleurige Bosspitsmuis´ als ze klein zijn dan `Dwergspitsmuis´. Weet je het niet dan `Spitsmuis indet'. Geldt ook als je niet zeker bent van de kleur. Bij oude muizen kunnen de tanden gesleten zijn, dan is er weinig rood.

Rapportage (zie bijlage voor voorbeeld)
Gebruik van de digitale nestkaart leidt vanzelf tot het invullen van alle benodigde gegevens, behalve bij het hieronder genoemde punt 3.

1. Het is van groot belang om alles te noteren wat er in welke bal zat (**ook `Muis indet´ is een gegeven**).
2. Vermeld altijd alle vondsten in de braakbal, dus ook eventuele steentjes (opmeten met schuifmaat), bovenmatige hoeveelheid zand (aanwijzing voor eten van regenwormen, zie eerder), vogelringen etc.
3. Houd per braakbal en per dier bij wat je van een bepaald dier hebt gevonden. Doe dat in het opmerkingveld door een b voor bovenkaak, een r van rechteronderkaak en een l voor linker-onderkaak te vermelden. In het veld kan dus komen staan: b, bl, br, blr, l, lr, en r. Is de determinatie op iets anders gebaseerd, vermeld dat dan.

Te gebruiken tabel
Kapteijn K. 1999. Braakballen pluizen. Een eenvoudige handleiding voor het herkennen van zoogdierschedels in braakballen van uilen. Noord/Hollandse Zoogdierstudiegroep. KNNV uitgeverij. Is niet meer verkrijgbaar, maar nog wel te downloaden bij.
http://www.uilenballenpluizen.nl/downloads/uilenballen_pluizen.pdf .

In verband met hygiëne
Invriezen doodt insecten, maar geen eitjes van de vossenlintworm.
http://www.rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Algemeen_Actueel/Uitgaven/Infectieziekten_Bulletin/Jaargang_24_2013/September_2013/Inhoud_24_07/Braakballen_uitpluizen_een_risico_op_vossenlintworm

Philippine, Henk Castelijns, voor het laatst aangepast 14 en 24 januari 2025 (alleen tekstueel)

Bijlage

nr nestkaart	datum	prooisoort	prooitype	braakbal_nr	opmerking
23975	3-7-2024	Aardmuis/Veldmuis	B	1	blr
23975	3-7-2024	Muis indet.	B	2	knaagdier
23981	12-6-2024	Muis indet.	B	1	knaagdier
23981	12-6-2024	Huisspitsmuis	B	4	blr
24467	12-6-2024	Muis indet.	B	4	knaagdier
24467	12-6-2024	Vogel indet.	B	7	klein
24469	8-7-2024	Woelmuis indet.	B	3	b
24479	8-7-2024	Aardmuis/Veldmuis	B	1	lr
24479	8-7-2024	Aardmuis/Veldmuis	B	7	l
24489	17-6-2024	Insect indet.	B	4	kever
24489	17-6-2024	Insect indet.	B	4	kever
24489	17-6-2024	Aardmuis/Veldmuis	B	5	br
24489	17-6-2024	Muis indet.	B	5	knaagdier
24489	17-6-2024	Vogel indet.	B	10	klein
24489	8-7-2024	Huisspitsmuis	B	1	l, kan ook Veldspitsmuis zijn
24489	8-7-2024	Muis indet.	B	4	steentjes: 3 x diameter 3 mm en 2 x diameter 4 mm (totaal gewicht 0,07 gram)
24489	8-7-2024	Aardmuis/Veldmuis	B	5	r
24489	8-7-2024	Muis indet.	B	6	knaagdier
24490	28-6-2024	Vogel indet.	B	2	klein
24490	8-7-2024	Huisspitsmuis	B	2	b, kan ook Veldspitsmuis zijn
24492	17-6-2024	Vogel indet.	B	1	klein
24492	17-6-2024	Veldmuis	B	4	blr
24492	17-6-2024	Gewone Bosspitsmuis	B	5	l, steentjes diameter 4 mm en 4 mm
24492	17-6-2024	Aardmuis/Veldmuis	B	6	lr
24492	17-6-2024	Muis indet.	B	13	knaagdier
24492	28-6-2024	Veldmuis	B	5	b
24492	28-6-2024	Muis indet.	B	6	knaagdier
24492	28-6-2024	Mol	B	7	haren
24492	28-6-2024	Veldmuis	B	7	blr
24496	12-6-2024	Insect indet.	B	2	kever
24496	12-6-2024	Muis indet.	B	2	zand ++
24496	12-6-2024	Aardmuis/Veldmuis	B	4	l
24496	12-6-2024	Tweekleurige Bosspitsmuis	B	5	blr
24509	7-6-2024	Aardmuis/Veldmuis	B	1	r
24509	7-6-2024	Aardmuis/Veldmuis	B	2	bl
24509	7-6-2024	Aardmuis/Veldmuis	B	3	bl
24509	7-6-2024	Huisspitsmuis	B	4	r, kan ook Veldspitsmuis zijn
24509	7-6-2024	Aardmuis/Veldmuis	B	5	br
24509	7-6-2024	Aardmuis/Veldmuis	B	6	l
24509	7-6-2024	Aardmuis/Veldmuis	B	7	lr
24509	7-6-2024	Aardmuis/Veldmuis	B	8	bl
24509	7-6-2024	Aardmuis/Veldmuis	B	10	l
24509	7-6-2024	Aardmuis/Veldmuis	B	11	bl
24509	7-6-2024	Aardmuis/Veldmuis	B	12	lr
24594	28-6-2024	Vogel indet.	B	1	klein
24594	28-6-2024	Witte Kwikstaart	B	1	Kan ook Gele Kwikstaart zijn
24594	28-6-2024	Vogel indet.	B	2	klein
24594	28-6-2024	Vogel indet.	B	3	klein
24594	28-6-2024	Vogel indet.	B	5	klein
24605	20-6-2024	Veldmuis	B	2	b
24605	20-6-2024	Insect indet.	B	5	kever
24605	20-6-2024	Insect indet.	B	6	kever
24607	28-6-2024	Muis indet.	B	5	knaagdier
24607	28-6-2024	Muis indet.	B	6	knaagdier
24607	28-6-2024	Vogel indet.	B	6	klein
24607	28-6-2024	Muis indet.	B	7	knaagdier
24607	28-6-2024	Woelmuis indet.	B	8	b
24616	12-4-2024	Gewone Bosspitsmuis	B	1	blr
24616	12-4-2024	Gewone Bosspitsmuis	B	1	lr
24616	12-4-2024	Gewone Bosspitsmuis	B	2	r
24616	12-4-2024	Muis indet.	B	3	knaagdier
24623	20-6-2024	Gewone Bosspitsmuis	B	1	r
24623	20-6-2024	Veldmuis	B	2	blr
24628	22-6-2024	Aardmuis/Veldmuis	B	7	bl
24628	22-6-2024	Insect indet.	B	14	kever
24628	22-6-2024	Insect indet.	B	14	kever
24628	22-6-2024	Insect indet.	B	14	kever
24628	22-6-2024	Veldmuis	B	14	r
24629	24-6-2024	Vogel indet.	B	1	klein
24629	24-6-2024	Vogel indet.	B	2	klein
24630	24-6-2024	Insect indet.	B	1	kever